

Előfizetési díj helyben:	
Egész évre	8 frt
Félévre	4 frt
Negyedévre	2 frt
Vidékre 1 frttal több.	
Hirdetési díj:	
Egész oldal	20 frt
Fél oldal	10 frt
Negyedoldal	5 frt
Ezenfelül minden hirdetésnél 30 kr. kincstári illeték fizetendő.	

SZABADSÁG.

MEGJELENIK HETENKINT HÁROMSZOR:
VASÁRNAP, KEDDEN és CSÜTÖRTÖKÖN.

— Egyes szám ára 10 kr. —

A szerkesztőség és kiadóhivatal:	
VII-ik kör, Virág-utca, 337-ik házszám.	
Ugy a kéziratok, mint a hirdetések ott vétetnek fel.	
„Nyitlér” sora 15 kr.	
Kisebb hirdetéseknel minden szó után 5 kr. és a kincstári illeték számítatik.	

Felhívás előfizetésre.

Másfél évtizedet gázolunk, sok baj sok csalódás érte lapunkat, de azért utjáról le nem lért soha. Tévedhettünk, de a hibát iparkodtunk jóvá tenni.

Nekünk nincsenek külön ígéreteink, multunk nyitott könyv a közönség előtt, csupán annyit ígérünk, hogy jövőnk hasonló lesz a multhoz.

Kérjük lapunk terjesztését és az előfizetések megújítását, mi tőlünk telhetőleg iparkodni fogunk a pártolást továbbra is kiérdemelni.

A szerkesztőség.

Lapunk mindazon rendelői, a kik hátralékban vannak, sziveskedjenek tartozásukat mielőbb kiegyenlíteni.

A kiadó.

Mikor szavazhatunk már elismerést törvényhatósági közögeinknek?

Talán soha! Nagy szó de úgy van. Még a nyár be sem következett, de néhány nap óta teljesen nyári időt élvezünk, és nyeljük is a port már úgy, mint a hogy különben kánikulában sem lehetne. És ez a kiállhatatlan vakító és fullasztó por nem is a mellékutakon, hanem a kövezeten, a város kellő közepén veretik fel.

Megmondtuk, megirtuk sokszor, hogy a

város, illetve a törvényhatóság nem felel meg a hozzá kötött várakozásnak.

Tisztelet a kivételeknek, de nagyon meg lehet számlálni azokat a tisztviselőket, kik hivatalukból lelkiismereti dolgot csinálnak, mert több végzi a maga dolgát nem a városét. Vannak ugyan megrendszabályozott tisztviselők is néhányan, de a többi az utolsó hajduig a hivatalos órát és hivatali teendőjét fittybe sem veszi.

De hát legalább akkor, a mikor a maguk dolgát végzik, vagy esetleg a napot lopják — azok, a kik lopják — és szakmájukba vág, láthatnák a rendellenességet azt a temérdek piszkot és megszáradt sarat a kövezeteken s intézkedhetnének, eliszttíthatnák.

Hol van az a temérdek utczaseprő, utkaparó, napszámos és ordonancos?

El vannak ezek foglalva mind, fizet a város temérdek összeget, hetenkint és havonként, de ezek a kiegészítő részei a hatóságnak, hogy hol feljesitenek munkálatot, a pénzügyi tanácsnok, vagy esetleg másik tisztviselő mondhatná meg legjobban. Mert hogy a szemétkben, a melynek eltakarítására ezek a közögek hivatvák nyakig uszunk, az bizonyos.

Nézzem végig bárki is a kövezeteken a városháztértől bármely irányba, bokáig érő kátyuk tátognak a kockakövezeteken. Pedig ha Kállay Albert főispán és polgármesterünk városunk jólétét illetőleg körültekintnének, ezt látniok kellene s ha látják, kérdőre vonniok kell, a mulasztó szakközögeket.

Hisz az mégis megbocsáthatlan, hogy a városnak ezen nagy értékű kövezete teljesen pusztulásba megy, úgy, hogy a kockák a legtöbb helyen és legnagyobb részben már meg sem forgathatók!

Kell nekünk kövezet? kell hát. Nem a kövezetet kell elpusztítanunk, hanem a hanyag szakközögeket elcsapnunk, ez a legszeledebb kifejezés a mi őket megilleti.

Kellett nekünk, a Theresia park melletti kavicsut? Nem kellett, mi küzdöttünk ellene. Az építő megkapta fizetését, vele együtt a kövezési bizottság és szakközögek megették és itták az általa rendezett társasvacsera eledeleit és italait, folyt a pezsgő is, mi meggyönyörködhattunk a télen a sárban most gyönyörködhetünk a porban.

Ajánljuk tehát a különféle javastatba hozott új divatu mű utat a bizottsági tagok figyelmébe, nehogy azzal is úgy járjunk, mint ezzel, hogy pár év mulva felszedhetjük, mint alkalmatlant és ujjal, jobbal pótolhatjuk. A hol annyi terhes kocsi jár, csakis kockakökö való és becsületes felügyelet.

Hitvány és semmi felügyelet alatt készült el és hasonló felügyelet alatt van a borsos aszfalt burkolat.

Tagadhatatlanul szép és kényelmes hanem tessék végig menni rajta a városház-téren kívül, meg van az aszfalt, de mellette ott tátognak a mély gödrök, feneketlen szemét és piszkok, úgy, hogy egyes helyeken már mászik ki a szegély alól az alap.

Építkezünk mi nyakra-főre, mert a hol

TÁRCZA.

Pozsony város története.

IRTA: ORTVAY TIVADAR.

II.

Illőbb és jutalmazóbb azonban, ha a le-tüint ősvilágnak eme köves maradványait kissé fáradságosabb uton szerezzük meg, ha itt-ott megbolygatjuk a hegy szakadékos rétegeit s így önkezüleg vonjuk ki a rétegek kővületes zárványait. Ezt az utat választották azon természetbuvárok is, kik a mindenség könyvének olvasásából nemcsak pillanatnyi kíváncsiságot akarnak kielégíteni avagy abban percnyi szórakozást találni, hanem akik e nagyszerű könyvből alapos okulást akarnak meríteni azon célból, hogy ekkép az emberiség nagy természet-tani igazságok ismeretéhez jusson.

És nemes igyekezetünknek van is már számba jövő eredménye. Általuk mi a dévényi Nagytető ásatag világának immár hosszú sorozatát ismerjük. A héjanczok, bryozoák, echinodermák, rhizopodák osztályainak több érdekes képviselőjét kaptuk innen. A kagylók (lameilibranchiák) osztályából mintegy huszonöt; a csigák- (gasteropodák)-éből mintegy hét; a

halakéből mintegy negyvennégy; a hullőkéből mintegy hét fajnak maradványai kerültek e helyt elő. Mind ezek a leletek egyszersmind azt a történeti időrendet is hirdetik, melyben mind e fajok egymást felváltották, mert e leletekből a Conus, Ancillaria, Cassis, Ostrea, Pecten, Arca, Pectunculus, Cardita, Lucina, Cardium, Venus, Tellina, Pholadomya, Panopaea, Fchinodermák, Bryozoák, Halitherium mind olyas formái a vízi taunának, melyek a harmadkorszaki miocän sóstengerre vullanak, míg a Trionyx s a Cerithiumok ugyanezen miocän félig sóstenger faunájának a képviselői.

Volt tehát idő, midőn ott, hol ma Pozsony városa és határa s az azt környező szomszéd faluk területen el, egy a máitól egészen idegen, mert egészen más életfeltételektől függő fauna élösködött. E fauna fajai végtelen sorozatban és tömérdek mennyiségben nyüzsgöttek egymással és a létfenntartásért a természet fukarságával küzdve, vidékünkön mindaddig, mignem az életfentartáshoz szükséges feltételek számukra megfogyatkoztak. Megélhetésük víztől és égaljtól lévén feltételezve, amint ezek megfogytak avagy átalakultak, úgy fogytak meg az őslények is helyet engedve az újabb életfeltételeknek megfelelő újabb életszerveknek.

Az őslények egyik nagy részének elhalála a tenger elapadásának volt következménye. A tengernek megszűnését első sorban a talajemelkedések okozták, melyek alatt azonban ne értsünk földdvnamikai erőök által létesített niveau-emelkedéseket. A talajemelkedéseket inkább a folytonos lerakódások okozták. Ezek emelték a víz tükkrét, de egyttal kisebbítették annak köbmennyiségét, amint annak minőségét is átváltoztatták.

Mikor a pozsonyi medenceze vizeit és szárazulatát e fanna laktá, akkor a vidék klímája tropikus volt. Százazföldét indiai és ujhollandi növénytypusok jellemezték: pálmák, borostyánok, ficusok, mimozák, acakiák, magnoliák, myrtusok, cedrusok. Emlősei a mastodon tapiroides, a dinotherium Cuvieri, a rhinoceros Schleiermachi, a tapirus priscus, a palaeomery stb. voltak. Ez utóbbinak maradványai elő is kerültek Pozsony környékén.

Már az a körülmény, hogy a medeczek kiépítése által azok tengervize önállóságát elvesztette, magával hozta, hogy a víznek minősége is lassankint átalakuljon, mi faunájának átalakulását is magával hozta. A félig sóstengert a cerithiumok, a trochusok, a rissoák, a delfinek, a fókák s trionyxek lakták. (Folyt. köv.)

nein kell más csak a többség szavazata és pénz ezt a hatóság megszerzi s ha már úgy valahogy meg van, gondolja a jó Isten.

Elkészült a klinker ut is sárba-fagyba ma söprögetik, talán átakarják adni, pedig már a gyalogjárók is kimozgatnak egyes téglákat, hátha meg terhés kocsi fog rajta végig menni — mert az egyes házakhoz ilyen is megy akkor rakathatjuk újra. Az sem jól behomokozva, sem jól levertve nincs, s meglehet, hogy ez is jönnek fog találni.

Van aszfaltunk. Az átjárókon tehát a sertés trágyát most már minden megrázkodtatás nélkül hordhatják keresztül; — milyen szerencse, mert az előtt a zökkenős keresztutakon el is szóródott s ott büzlött napokig, most csak addig illatozik, míg keresztül vonul a diszfogat a kövezett és aszfaltozott utcákon s a csendes szellő be nem fujja az illatot a nyitott ablakokon keresztül a szobákba.

Pedig tessék elhinni, hogy az elővigyázó hatóság gondoskodott rendszabályról, hogy a sertés trágyát csak a város körül szabad szállítani.

Hát a városi főorvos? Az is van ami városunkban: azt is mondhatják, hogy ő ezen visszas és az egészségre oly káros bűz és tisztátalanság miatt már többször tett jelentést s kért orvoslást, de hát ki ad a hatóságnál valamit az orvos véleményére?

Pedig ha tovább is tűri a város közönsége ezt a gyászos gazdálkodást, akkor ne panaszkodjunk a járványos bajok miatt, hiszen van, aki gondoskodik rólunk és örökösök fölértünk.

Pedig most már nagyobb lehetne a felügyelet mert hiszen elmúltak a választások is.

Kell, hogy még egyet megemlítsünk.

Azt mondták, hogy három ügyész kell a városnak, mert kettő nem elég. Lett is három de mi legalább a törvénykezésnél nem ismerünk többet egyenl.

De ha a hivatalba megyünk rendszeren ott sem találunk mást, mint azt az egyet, de mert kell, hogy ez a bírósági és törvényszéki dolgokban is eljárjon, tehát a hivatalban legtöbbször csak az örökjogászt találjuk.

De azért mi minden közgyűlésen bizalmat szavazunk a hatóságnak. Úgy kell nekünk.

SCORPIO.

Vaszary Kolos hercegprimás helyére Fehér Ipoly neveztetett ki főapáttá, aki tudvaleg a mi gymnasiumunk főigazgatója is szegedi székhelyű.

A röpirat kivonata.

VIII.

Ez az állapot tovább így nem maradhat. Sértik a protestansokat a kath. részről való elkeresztelési esetek?

Jól van. Keressük a dolog békés elintézésének mindenre megnyugtató módját. Mi katolikusok a jó béke kedvéért a tranzakció terén elmegyünk addig, a meddig hitelveink sérelme nélkül mehetünk.

Egyet azonban a legjobb akarattal se tehetünk. A lelkek vallási akaratának nem parancsolhatunk. E mellett nem változtathatjuk meg az egyes vallások belső erejének s a kedélyekre való hatásának a különbözőségét.

Igen, a béke főpapja meg fogja hozni a béke olaját, s állam és egyház ismét a

régi kölcsönös bizalommal és igyekezettel fognak együtt haladni a haza fölemelésének dicsteljes útján!

Mert bizonyos az, hogy Vaszary Kolos hercegprimás éles tekintetének, finom tapintatának sikerülni fog a kérdést oly stádiumba terelni, a melyen a békés megoldás lehetővé fog válni. Az ő nagy szellemének sikerülni fog oly irányba vezetni az ügyet, a melyen a dogmatikus nehézségek elesnek, az egyház szellemei megszűnnek, s az egész dolog adminisztratív jelentőségűvé és jellegűvé válik a melyet tehát az érdekek és jogok kölcsönös kimelésével, kölcsönös engedékenységgel megnyugtatólag lehet elintézni!

**

Csak a nemzeti talajon lehet erős, virágzó, fényes — az egyház.

Ezen elv igazságának erejét a gyakorlat is bizonyítja. Fölmerült már évekkal ezelőtt egy katolikus párt megalakításának a kérdése De az eszme csak eszme maradt. Miért? Mert az egyház érdekeivel és feladataival ellentétben állónak találta azt a püspöki kar.

Mert az egyháznak sokkal több konzerválni való érdekei vannak, semhogy azokat egy politikai párt kezére bízhatná. Az egyház annyira összeforrt a nemzet egyetemével, hogy ettől az egésztől a pártképzés céljából elválni annyi lenne, mint a tenger helyét egy pohár vizen hajozni.

Ez volt az oka, hogy az episkopatus különben bármennyire tisztelte is báró Senyei Pál nagy tehetségét és katolikus szellemét nem ment vele egy külön kath. párt megalakításának küzdelmébe, hanem a protestans Tisza Kálmánhoz csatlakozott!

És ez nem volt anomalia. Ez politikai észélyesség volt.

Mert a részletekben semmi sem tiltja ugyan, hogy az egyházban a politikai meggyőződés szabadsága kifejezésre jusson a katolikusok körében, legyenek azok papok vagy világiak; — de az homlokegyenest ellenkeznek az egyház hagyományaival, érdekeivel és szellemével, hogy a legnagyobb okok nélkül pártállást foglaljon a kormány és a más pártokkal szemben.

Egy kath. párt a jelen politikai viszonyok között, az egyházat elszigetelné a nemzettől, szembeállítaná a többi pártokkal, a különben lappangó ellentéteket az érdekek, az aspirációk s a célok között kiélesítené s a visszahatás törvényénél fogva alarmirozná a többi felekezeteket; megszületnék a protestans párt, és megszületnének az egyház iránt ellenséges érzelmek és érdekek pártjai.

Ki dobhatná a legnagyobb felelősség sulya nélkül az egyházat a politikai pártszenvédeleken ezen örvényébe?

Az egyház egyedül helyes politikája tehát, tagjaiban a teljes politikai szabadság a létező összes pártok iránt.

Félre nem ismerése annak, hogy a pártok tagjai, álljanak azon bármilyen politikai alapon, az ő fiai az ő hivei, a kiknek vallásos hitét, Isten iránti bizalmát, szeretetét, a vallás vigasztaló áldásaihoz való jogát az ő pártállásuk meg nem semmisíti, de meg sem változtatja, hogy tehát az egyház hive maradt a katolikus honpolgár, legyen az kormánypárti vagy ellenzéki.

A katolicitást egy politikai párt körére szorítani annyit tenne, mint a nemzet egyeteméről lemondani.

Ez a teljes szabadsága a katolikus ember politikai meggyőződésének, nem zárja

ki azt, hogy az egyházkormányzat hivatalos politikai iránya, egyéni érzelmeken és hajlamokon felülemelkedve, az érdekek követelményeihez alkalmazkodjék. Mert a magyar egyházi kormányzat hivatalos politikája nem választhatja el magát az apostoli király által elfogadott politikai iránytól, a mely az időnkénti kormánypolitikában nyilatkozik.

(Folytatása következik.)

A szabadkai kereskedő ifjak kebeléből alakult vizalmi bizottság f. hó 19-én a helybeli izr. szentegylet dísztermében egy minden tekintetben kitűnően sikerült táncvigalmat rendezett, melyen a

bevétel 176 frt, 70 kr. a kiadás pedig 87 frt, 70 kr. tett ki, maradt tehát tisztán 89 frt. — kr. mely összeget a táncvigalom célja szerint az árvegyei éhínségesek javára fordítva a „Pesti Hírlap“ című lapnak, rendeltetési helyre juttatás végett — elküldetett.

A jövedelem sikerét nagyban előmozdították; Koch Hermin, Kadassy N. Horovitz Rozika a kisasszonyok, ugy Berger Testvérek Guttman R. Geiger Gyula urak és Batancsics Lencsi urhölgy kik mint jegyelárusítók fáradságot nem kimélve a nemes cél sikere érdekében önzetlenül működtek; fogadják ezért valamint a helybeli izr. szentegylet, — ki a rendezőségnek terméit díjmentesen átengedte — a rendezőség legmélyebb és hálás köszönetét.

A táncvigalom díszes szebbnél szebb hölgykoszorúja közül sikerült feljegyeznünk a következőket.

Urhölgyek: Bauer Ignáczné, Róth Józsefné Beck Mozsiné, Spitzer Ignáczné, Wandmann Zsigáné, Karsai Bertalanné, Vidorné.

Kisasszonyok: Horovitz Rozika, Schwáb Regina, Kutna nővérek, Koch Hermina, Spitzer Gizella, (Pancsova) Veinberger Róza, Korponai Rózsa Hubert Ernesztin, Lusztig Lina, Spitzer Gizella, Rosenbann nővérek, Bruck Etel (Almás), Schöffner nővérek Bergl Helena, Kramner Eszti, Sonnenfeld Mariska, Wolf Laura, Grün Roza, satb.

Felülfizetek: bajsai Volnits Oszkár 2 frt, 40 kr, Frendenberg Zsigmond, Mamuzsich Lázár, dr. Schaffer Mór urak, Batancsics Lencsi urhölgy egyenként 2 frt, bajsai Vojnits Imre 1 frt 60 kr, Birkás Gyula, dr. Bruck Samu, dr. bajsai Vojnits Lajos urak, egyenként 1 frt 40 kr. Vermes Gáborné urhölgy 1 frt 20 kr, Baumhorn Sándor, Buchvöld Adolf, Ples N. Fimpl István, Grün Ignác Grünbaum Lipót Guttman Herman, Gansel Mór, Joó Ágoston, Klein Géza, Lusztig Sándor Pollák Mór, Reich József, Schönstein Soma Schulhoff Albert, Schwarcz Vilmos, Schlesinger Ferencz, Weiszberger Gábor, Weisz Mór, mint a táncvigalmat rendező urak egyenként 1 frt, továbbá Kopilovits Lukacs, Kern Henrik (Trieszt), N. N. Reiner Lázár, Schwimmer Miksa, Vojnits Máté, Ziffer D. A. urak egyenként 1 frt.

Beck Mosi, Berger Testvérek egyenként 80 kr. Decsei Lipót, Kisler Adolf Józsi Ede, id. Klein Mór, Klein Jakab, dr. Milkó Izidor Siflis N. Spórer R. urak és Hartman Rafaelné Kornhauser Jakabné, Reiner nővérek urhölgyek egyenként 60 kr.

Ádám Dávid, Gerber Adolf, ifj. Geiger Miksa, Gobi Lajos (Kernyája), Mesznér Ferdinánd, (Bresztovác) Spórer R. Steib Mihály (Bresztovác), Singer Mór, Turbók József és Róth József urak egyenként 50 kr.

Bleszák András, dr. Gozs, Hacker Adolf, Kuluncsics Andor, Milassin Illés, Mamuzsits Ágoston N. N. Ohrmann Kálmán, Pollák Ármin, Plesz Mátyás, Rosenberg Miksa, Rosenberg József, Spitzer Kálmán, Szecsulsky András dr. Vécsei Jenő, Vojnits Sándor urak egyenként 40 kr.

Berger József (Szivác), Ernst Gáspár Fischer Samu, (Bresztovác), Hippich Péter Csonopla, Jank Sebestyén kernyája egyenként 30 kr.

Klein Lipót, Mayer Lipót, urak (Kernyája egyenként 10 kr. fogadják a nemeslelkű adakozók a rendezőség leghálásabb köszönését.

Törvénykezés.

Igen érdekes végtárgyalása volt a királyi törvényszéknek f. hó 23-án a végtárgyalás folyamán felmerült bizonyítékok és ténykörmények elég világos magyarázatot adnak annak a bizonyos napi közmondásnak, hogy az alkalom szüli a tolvajt, e büneset azonban egy kissé komolyabb alakot öltött magára. Mult évi november hó 24-én Weisz Jakab bajai gabona kereskedő magtárépületében Gyulánszky András, Zécsevits József, Iktics János és Iktics József kukoriczát morzsoltgattak és elhatározták magukban, hogy Milkó Móránál egy kis pénzre fognak szert tenni, a kinek lakása fősomszédja volt Weisz magtárának. Dél után 5 órakor a munkát abban hagyván, a kellő megbeszélés és felfegyverkezés után Wittman szatócsnál tintát vásároltak, azzal arcukat bekenték, azután Milkóékhoz becsengettek. A csengetésre Pucher Mari kis cselédleány az ajtót kinyitván, Gyulánszky András megfogta, a többiek pedig a lakásba behatoltak. Zécsevits József revolverrel, Iktics János nagykéssel Milkó Bertát megtámadták és pénzt követeltek tőle, ez azonban az egymásba nyíló szobákon keresztülfutott, az ablakokat bevverte és tüzet kiáltott, mire a ten-tás rablóbanda megfutott a nélkül, hogy az ijedségnél egyéb bajt okoztak volna.

F. hó 24-én megtartott végtárgyalás alkalmával úgy a vizsgálat során, Gyulánszkin kívül a többiek határozott tagadásban voltak, ez azonban beismert mindent és a rablási kísérlet történeti részét a ténykörményeknek és a bizonyítékoknak megfelelőleg hűségesen adta elő. Gyulánszky a keresztkérdések folytán el-lenmondásba keveredett, sőt következetlen beszéde folytán védőügyvéde elmebeli állapotának orvos szakértői megvizsgálását kérte. A kiküldött szakértők 5 napi megfigyelés után orvosi véleményükben vádlott elmebeli állapotát a butasággal határosnak nyilvánították ki, de egy-uttal kijelentették, hogy nem annyira bárgyu, hogy tettének következményeit fel ne ismerhetné.

A bizonyítási eljárás bevégezése után a kir. ügyész vádlottakat rablás kísérletében kérte bünösöknek kimondani és szigorúan megbüntetni. A védőügyvédek Czeisz Máté Gyulánszki védője, dr. Milassin Miklós a többi vádlott védője, habár egész erejükből iparkodtak a bizonyítékokat megdönteni a tintás szerezéseket nem lehetett fehérre mosni. A törvényszék, a mely dr. Vasdényei Géza elnök, Crainicéau előadó és Bogáromi szavazó bírákból és dr. Bencsik jegyzőből állott, az ügyészséget Selley alügyész képviselte, hosszas tanácskozás után Gyulánszki 2 évre, a többi vádlottat pedig 3 évi fegyházra ítélte. Mindannyian feleltek.

HIREK.

Az asfalt költség. Az ez ideig teljesített asfalt munkálatok felméréstvé az egyes háztulajdonosokra eső költség kivételé lett, miért is felhivatik minden egyes érdekelt fél hogy netáni észrevételeit a tanácsteremben f. hó 24-től április 8-ig közszemlére kitett méret és költség tárgyában a fent említett idő alatt megtegye.

Meghívó. «A szabadkai kereskedő ifjak társulata f. é. április 10-én d. u. 2 órakor tartja meg a «Nemzeti Szálló» éttermében évi rendes közgyűlést melyre az egyleti tagok tisztelettel meghívotnak. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Titkári jelentés. 3. zárómódások előterjesztése az 1892. évi költségvetés tárgyalás — és a felmentvény megadása. 4. Orvosi jelentés. 5. Az esetleg beérkezett indítványok tárgyalása. 6. Az alapszabályok módosítása. 7. Tiszt ujtás.

Piros Józsi a szabadkai 1-ső czlgány zenekar primása Amerikából történt vizsaterte óta ma kezdi meg ismét gondosan összeállított zenekarával a «Bárányhoz» címzett vendéglő éttermében rendes hangversenyét és pedig következő sorrendben: vasárnap és csütörtökön a «Bárány» szálló éttermében kedd és pénteken a «Nemzeti» szálloda kávéházában, szerdán és szombaton a «Pest» szálloda éttermében, kezdete mindig este 8 órakor. Tegnap tartotta a 14 tagból álló zenekar a Pukkel György-féle vendéglő termében összpóbáját több zeneértő jelenlétében kik azt találják, hogy Piros Józsi az egy év alatt a mit Jankee-k között töltött mit sem veszített művészi játékából.

Ramazán kirándulás konstantinápolyba A Konstantinápolyba április hó 9-én rendezendő kirándulásra vonatkozó előjegyzéseket 50.-frt, továbbá háló helyre való megrendeléseket 16.-frt, előleges beküldése mellett a menetjegyiroda (Hungária szálló) csak április hó 1-ig fogadhat el, későbbi jelentkezések figyelembe nem vehetők. Jegyárak: teljes ellátással utközben a restauráció kocsiiban egész Konstantinápolyig s Konstantinápolyban 5 napi tartozkodás alatt I-oszt. 196.-frt II-oszt. 160. frt, ellátás nélkül I-oszt. 120.-frt, II-oszt. 90.-frt. Programok bárkinek díjmentesen küldetnek.

A felvidéki inséges vidék tanítói számára gyűjtést rendezett szabadkai tantestület növendékei közt, s e célra befolyt 36 iven 100 frt, 36 kr.

Mit mindent kérdez egy gyermek. Mi ez nénikém? kérdezi egy kis fiucska, mikor nénjével a vasuton utazik, és egy szénakazalra mutat. Ez széna, gyermekem. — Mi a széna, nénikém? — Széna? A széna gyermekem, —széna. — Miből csinálják a szénát? — Fűből. — Ki csinálja a fűvet? — A jó istenke. — Nappal csinálja vagy éjszaka? — Egész nap és egész éjjel. — Még vasárnap is? Ugyan már, nem tudom, légy már csendes, fáradt vagyok. — A fiucska néhány pillanatig nyugodtan ül, aztán újból kezdi a kérdezést. — Nénikém, miből lesznek a csillagok? — Nem tudom, azt senki se tudja. — A hold tojja őket? — Igen, — mondja idegesen az aszony. — A hold is tud olyan tojásokat rakni mint a tyukotskák? Ugy hiszem, flacskám, hanem már most maradj veszteg. Rövid csend, azután újra kezdődik a kérdezősködés. — A Pista azt mondja, hogy a baglyok vén asszonyok. — Lehet. — Azt hiszem, hogy a cethal is tud tojást tojni. — Nénikém, láttál már cethalat a fészken ülni? — Természetesen, flacskám.

— Hol? — Azt akartam mondani, hogy nem, légy már csendes, egészen ideges leszek. — Miért vagy ideges, nénikém? — Gyerek, sokat beszélsz! — Nénikém, láttál már egy kis legyecskét, mikor cukrot eszik? — Igen, szivecském. — Hol? — Miksa, ül a helyedre és egy szót se szolt többet, mert megbolondulok!

Közönség köréből. *)

Korrupció Bácskában.

— Ismerteti BANYÁSZ MIHÁLY. —

VI.

Amde én a jegyző elleni ügyet, miután a reá vonatkozó határozatok egymástól eltérők, a községi törvény értelmében a nagym. m. kir. belügyministeriumhoz megfelebbezttem; magam ügyében pedig az 1886. évi XXI. t.-c. 10 §-a értelmében törvénysértés miatt ugyanoda panaszt intéztem, s mivel ily panasz megtételére 30 napi határidőt mond a törvény és a fősolgabíró ur még ezen törvényes határidő megkezdése előtt, tehát a még nem jogérvényes másodfoku határozat alapján erőszakosan nyitotta meg a pályázatot: ennek beállitását és megsemmisitítését is kérelmeztem.

Ezen törvényes jogorvoslatom folytán tehát az összes ügyiratokat a magas kormányhoz kellett volna fölterjeszteni, és a jegyző ellen semmiféle pótvizsgálatot nem foganatosítani de mivel benyújtásuk után a fősolgabíró ur mégis foganatosított pró forma valami vizsgálatot (melyhez, mint följelentő, megidézve sem voltam) és így attól kell tartanom, hogy az iratok a magas kormányhoz soha, vagy legalább a tervbe vett választásig fel nem terjesztetnek: nehogy a meg nem üresedett állásom, az arra hirdetett erőszakos pályázat értelmében, már folyó 1892. évi márczius 12-én mással betöltessék, kénytelen vagyok ezen szennyes ügyet akaratom ellenére a nyilvánossággra hozni, s egyuttal reá a nagym. m. kir. belügyminister ur becses figyelmét felhívni.

S ezzel tartozom nemcsak önmagamnak és családomnak, hanem a magyar nemzetnek is, melynek irodalomtörténetében életrajzom, mint magyar íróé, már bennfoglaltatik (l. »Magyar írók élete és munkái« című munkát) hogy életrajzom majdan nem a korrupció szülte erőszakos határozatok, hanem a tények alapján egészítessék ki, ha csakugyan jogérvényre emelkedné a törvénysértő másodfoku határozat.

Minthogy pedig ügyem vagy az ismételt erőszakkal fejeztetik be, vagy még húzódni fog s nekem Bácskában még annyit sem engednek megkeresni, mennyivel családommal innen a közelgő katasztrópha elől más megyébe menekülhetnék, hanem egyenesen a halálba akar kergetni, vagy az eszemtől is megfósztani a korrupció: tisztelettel kérem a t. lapszerkesztő urakat, sziveskedjenek becses lapjaikban jelen röpiratomat közölni: hátha van üresedésben valahol oly állás, melyet velem az igazi honfiak betölthetnének hacsak ideiglenesen is és melyen családomat fentarthatnám, hogy ne jusson a még élő két apró gyermekem is szerencsétlen flacskáim szomorú sorsára.

Érdekes tudni azt is, hogy a másodfoku határozat magával a községgel közöltetni nem is rendeltetett s nem is közöltetett, nehogy a képviselő testület megfelebbezze azt. Velem is csak az állomásomnak tervbe vett betöltése után akarták közölni; de én bizalmas uton létezéséről értesülvén, kézbesítését a főispán urnál 1892. évi február 17-én sürgősen kérelmez-

*) E rovat alatt díjmentesek.

tem s csak ennek folytán lett nekem február 22-én kézbesítve.

A közölt adatokon kívül megjegyzem még hogy Kiszács község engem egyhangulag akart jegyzőnek megválasztani a kezeim közt levő okmány szerint is akkor, midőn a közokirathamisító, botránys magaviseletű és hazafiatlan Kőszeghyt a főszolgabíró ur megválasztatta. (Engem Csongrádmegyétől nyert oklevelem miatt nem kandidált; azóta Bácskában is letettem a jegyzői vizsgát.) Egyuttal itt közlöm a sok közül még a következő bizonyítványomat is:

1026. sz. 887.

Községi bizonyítvány.

Bács-Bodrogh megyében kebelezett Kiszács község alulírott előjárói ezennel hitelesen bizonyítjuk, hogy csongrádi illetőségű Bánnyász Mihály ur a mult 1886. évi szeptember hó 1-től kezdve folytonosan s ez idő szerint s községünkknél, mint segédjegyző, s ez idő alatt nemcsak a jegyzői szakmába vágó összes teendőkből tanúsított jártassága és lelkiismeretes hivatalos pontossága által tüntette ki magát, hanem józan s minden tekintetben előkelő példás s jellemes magaviselete, különösen pedig a község irányában tanúsított előzékeny s szolgálatkész modora által is úgy az előjárók, mint a község összes lakosságának feltétlen bizalmát és közbecülését magának méltán kiérdemelte.

Kiszács, 1887. nov. 1.

Baruszkovics István s. k. jegyző.

Pixiadesz Mihály s. k. bíró.
Langhoffer Károly s. k. ev. adminisztrátor.
Kovács Mihály s. k. kasir.
(P. H.)
(Vége köv.)

Nyilttér.*)

Végszó

Kiss János színész nyilatkozatára.

A «Bácskai Ellenőr» című helyilap 24-ik számában Kiss János színész aláírásával egy komédiához illő beteges agyvelőben született nyilatkozat jelent meg a héten, a mely bárdolatlan szövegében, a köztünk felmerült affairé hazug világitásban találja fel a közönségnek.

A való tény ugyanis az, hogy kézzelfoghatólag — még pedig derekasan én bántam el vele. Különb ezt legjobban igazolja az, hogy ő volt a kihívó másnap, hogy becsületének (?) szerezésénél megmosdassa, ha még lehet.

Hogy én teljesen korrektül és a lovagiaság szabályai szerint jártam el, azt alábbi jegyzőkönyv másolata igazolja:

JEGYZŐKÖNYV.

Felvettett 1892. márczius 18-án d. u. fél 3 órakor.

Alulírottak, mint egyrészt Kiss János ur ideiglenes megbizottjai, másrészt, mint Weisz Bertalan ur provokált félnek szintén ideiglenes megbizottjai kinyilatkoztatják:

1-ször. A megbizáshoz hiven az első lépéseket megtették.

2-or. További tárgyalásokba bocsátkozni — miután ideiglenesen csakis ennyire kértettek fel — nem érzik magukat hivatottaknak. S ezt mind két fél tudomására adták.

Szendrey Imre s. k., Weitzenfeld Lipót s. k., mint Weisz Bertalan megbizottjai. Szilágyi Dezső s. k., Iványi István s. k.

Minthogy azonban Kiss e jegyzőkönyv vételétől számított 24 óra alatt kieserelt, illetőleg új megbizottjait nem küldte el, joggal nevezhettem őt gyáván megretülőnek.

Hazug és a valót nyomorultan elferdítő nyilatkozata után pedig, közönséges ripacsnak nevezem, a kivel lovagias uton végezni nem lehet és átadom a közmegejtésnek.

Szabadkán, 1892. márcz. 27.

Weisz Bertalan.

Mennyasszonyi selyem ruhákra való selymeket fekete, fehér és crème színekben simát és damasztot méterenként 45 krtól 16 frt 65 krig (mintegá 300 különböző fajtában) szállít egyes öltönyökre, vagy egész végekben is postabér és vámmentesen Henneberg G. (cs. és kir. udvari szállító) selyemgyára Zürichben. Minták posta fordultával küldetnek. Levelekre 10 kros bélyeg ragasztandó.

FELELŐS SZERKESZTŐ és LAPTULAJDONOS
SZALAY LÁSZLÓ A. ügyvéd.

Egyedül elismert kellemes ízű természetes hashajtószer

FERENCZ JÓZSEF

keserűviz, a keserűvizek királya.

10 aranyéremmel az 1-ső kiállításokon kitüntetve, leginkább ajánlva az orvos urak által. Kéretik csak Ferencz József-viz, nem pedig Budai vagy egyéb elnevezést használni. Kapható mindenütt. Az Igazgatóság, Budapesten, Váci-utca 18. 2-10

Gorombán örölni

5 percig forralni

Kathreiner Malátakávója

Berlin-München-Bécs

Legjobb pótkávé

Kathreiner Kneipp-Malátakávója.

az egyetlen babbkávó ízével és illatával bíró malátakávó.

Sehason nyitottan, csupán eredeti csomagolásban a juttatni valót.

Kapható minden gyarmatár és drogházban üzemben.

Weitzer János

gép-, waggongyár és vasöntőde részvénytársaság Aradon.

Ajánlja szolgálatait a nagyérdemű közönségnek, vasöntvény tárgyak elkészítésére, építkezési és másféle célokra; elvállal továbbá vas- és fémöntvények, kovácsolt alkatrészek elkészítését, nyersen vagy munkálva, gépek vagy más iparvállalati használatra, a beküldött vázlatrajz vagy minta szerint.

Átvész továbbá: teljes gépek és készülékek elkészítését, mezőgazdasági, erdészeti, bányászati célokra stb., ugyisintén járművek elkészítését, vasutak, erdő- és iparvasutak számára. *—2

Nagyobb javítások mozgonyokon (locomobil), másféle mezőgazdasági vagy segédgépeken stb. stb. helyben, gyárunkban, vagy pedig szükség esetén, egy szerelő kiküldése által, a színhelyen a leggyorsabban eszközöltetnek.

Költségtérsek ingyen és bérmentve kaphatók.

VALÓDI

Orvosi Malaga-Sect

a klosterneuburgi cs. és kir. bor-vegy kiserleti állomás vegyelemzése szerint

igen jó, valódi malaga

betegek, gyengélkedők és gyermekeknek kitünő erősítő szer, vérszegénység és gyomorgyengeség ellen kitünő hatása. Egész és fél üvegekben a

Bécs Vinador Hamburg

spanyol bormagykereskedő cég, hivatalosan bejegyzett védjeggyel ellátott eredeti árban. Kapható azonkívül minden más külföldi bor eredeti üvegekben és eredeti árakon.

Szabadkán:

Kornhauser Jakab «Széchenyi» kávéház és Merkovits András «Pest» szállodában. A Vinador márkára és a hivatalosan bejegyzett védjegyre kéretik figyelni, mert csak ez esetben lehet valódi. *—4